

Kyselyn tarkoitus

Kyselyn tarkoituksena on saada tietoa HETU-uudistuksessa suunniteltujen muutosten vaikutuksista yhteiskunnan eri sektoreille. Kysely toimii hankkeen vaikutusten arvioinnin perustana ja siihen saadut vastaukset ohjaavat muutosten jatkovalmistelua ja päätöksentekoa.

Vastauksia käsitellään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain mukaisesti. Vastauksia ei julkaista, mutta ne ovat siis julkisilta osiltaan saatavissa valtiovarainministeriön kirjaamosta. Jos vastauksenne sisältää salassa pidettävää tietoa (esim. liikesalaisuuksia), pyydämme ilmoittamaan tästä vastauksen yhteydessä.

[Linkki asettamispäätökseen.](#)

Vastaukset kyselyyn pyydetään viimeistään 31.8.2021.

Lisätietoja hankkeesta ja tukea kyselyyn vastaamisessa antaa tarvittaessa:

- Erityisasiantuntija Perttu Wasenius, p. 0295 530 039, etunimi.sukunimi@vm.fi (tavoitettavissa 1.7.–9.7. ja 9.8. alkaen)
- Hankepäällikkö Anneli Kupari, p. 0295 535 205, etunimi.sukunimi@vm.fi (tavoitettavissa 2.–6.8.)
- Kehityspäällikkö Seppo Ränninranta, p. 0295 535 145, etunimi.sukunimi@dvv.fi (tavoitettavissa 19.7. alkaen)
- Asiantuntija Mikko Metsänperä, p. 0295 535 085, etunimi.sukunimi@dvv.fi (tavoitettavissa 30.7. asti)

Jakelu:

Kunnat, kuntayhtymät ml. sairaanhoitopiirit

(hyvinvointialueet, stm)?

Valtion viranomaiset

Kela

Finanssiala ry kerää vastaukset pankeilta yms.?

Kaupan ala kerää oman alansa vastaukset?

Hali ry keräisi yksityisen sote-alan vastaukset?

ETK

EK?

Suomen yrittäjät?

Yliopistot, korkeakoulut yms.? Amke?

1. Henkilötunnuksen myöntäminen ulkomaalaisille nykyistä aiemmin

Hankkeen yhtenä tavoitteena on mahdollistaa henkilötunnuksen myöntäminen ulkomaalaisille henkilöille nykyistä aiemmin ja laajemmin. Hankkeessa valmistellut keinot tavoitteen saavuttamiseksi voidaan jakaa kahteen osa-alueeseen noudatettavan rekisteröintimenettelyn perusteella:

- 1) Henkilötunnuksen myöntäminen nykyisiä menettelyjä ja kasvokkain tunnistamista hyödyntäen. Esimerkiksi turvapaikanhakijat ja muut oleskeluluvan hakijat voisivat jatkossa saada henkilötunnuksen jo hakemusvaiheessa.
- 2) Kokonaan uusi etärekisteröintimenettely. Menettelyssä henkilö voisi mobiilisovellusta, etäluettavaa passia ja kasvojentunnistusohjelmaa hyödyntäen rekisteröidä itsensä väestötietojärjestelmään ja hakea itselleen henkilötunnuksen jo ennen Suomeen saapumista. Menettelyssä luotu henkilötunnus eroaisi muista henkilötunnuksista siten, että henkilöä ei olisi ennen rekisteröintiä lainkaan tunnistettu kasvokkain.

Uudistuksiin liittyen kehitettäisiin samalla väestötietojärjestelmän identiteetinhallintaa lisäämällä järjestelmään uusia taustatietoja henkilön tunnistamisen tavasta ja ydinhenkilötietojen lähteestä. Uusien taustatietojen perusteella väestötietojärjestelmän tietoja hyödyntävät organisaatiot pystyisivät tarpeensa mukaan mm. erottamaan etärekisteröidyt VTJ-identiteetit kasvokkain tunnistetuista identiteeteistä ja henkilön itse ilmoittamat tiedot viralliseen asiakirjaan perustuvista tiedoista.

1 a. Henkilötunnuksen antaminen nykyistä aiemmin nykyisiä menettelyjä ja kasvokkain tunnistamista hyödyntäen

Mistä on kyse?

Esimerkiksi Suomessa oleskeleva kansainvälistä suojelua hakenut turvapaikanhakija saa nykyään suomalaisen henkilötunnuksen pääsääntöisesti vasta, kun hän saa Suomesta oleskeluluvan kansainvälisen suojelun tarpeen perusteella tai oleskeluluvan jollain muulla perusteella. Samoin ulkomailta oleskelulupaa työn, opiskelun tai elinkeinonharjoittamisen perusteella Suomeen hakeva henkilö saa pääsääntöisesti suomalaisen henkilötunnuksen vasta hänen saadessaan myönteisen päätöksen oleskelulupahakemukseensa.

Hankkeen tavoitteena on mahdollistaa henkilötunnuksen saaminen nykyistä aiemmin jo turvapaikka- tai muun oleskelulupahakemuksen jättämisen jälkeen. Maahanmuuttoviraston

asiakkaana turvapaikanhakija saisi henkilötunnuksen ilman että hänen tarvitsisi sitä itse pyytää. Turvapaikanhakija voisi saada henkilötunnuksen, vaikka hänellä ei olisi esittää voimassaolevaa matkustusasiakirjaa. Edellytyksenä henkilötunnuksen saamiselle olisi ainoastaan, että hänet on turvapaikan hakemista varten tunnistettu ja hänestä on kerätty ja tallennettu turvapaikkaprosessissa biometriset tunnisteet. Henkilön VTJ-identiteettiin liitettäisiin menettelyssä tieto väestötietojärjestelmään kirjattujen ydinhenkilötietojen lähteestä.

Henkilötunnuksen myöntäminen nykyistä aiemmassa vaiheessa ei itsessään loisi henkilölle oikeuksia tai velvollisuuksia, vaan sen tarkoituksena olisi ainoastaan helpottaa henkilön yksilöintiä niissä palveluissa, joissa henkilö muutenkin asioisi. Henkilötunnus annettaisiin nykyisten menettelyjen mukaan ja rekisteröintiprosessiin sisältyisi aina henkilön tunnistaminen kasvokkain viranomaisessa. Kyseessä olisi normaali henkilötunnus ja VTJ-identiteetti, jota luovutettaisiin väestötietojärjestelmästä samojen periaatteiden mukaisesti kuin nykyäänkin.

Kysymykset:

1. Missä organisaationne asiointitilanteissa olisi hyötyä siitä, että esimerkiksi turvapaikanhakija Suomessa tai oleskeluluvanhakija ulkomailla saisi henkilötunnuksen nykyistä aiemmin?
2. Miten muutos vaikuttaisi organisaationne menettelyihin edellisessä kysymyksessä tarkoitetuissa asiointitilanteissa?
3. Olisiko organisaatiollanne tarvetta saada VTJ:stä tieto henkilön ydinhenkilötietojen lähteestä? Missä käyttötilanteissa tieto olisi tarpeellinen?
4. Kuvatkaa muutoksen mahdollisia taloudellisia vaikutuksia organisaatiollenne. Onko sen kautta saavutettavissa säästöjä tai aiheuttaisiko se organisaatiollenne kustannuksia?

1 b. Uusi etärekisteröintimenettely

Mistä on kyse?

Henkilö voisi uudessa etärekisteröintimenettelyssä sähköisen sovelluksen kautta itse muodostaa jo lähtömaassaan väestötietojärjestelmään rekisteri-identiteetin, johon on liitetty suomalainen henkilötunnus. Etärekisteröinti toteutettaisiin käytännössä älypuhelimien asennettavan sovelluksen kautta ja edellyttäisi etäluettavaa sirullista passia. Väestötietojärjestelmään tallennettaisiin menettelyssä suoraan passin sirulta luettavat ydinhenkilötiedot sekä tiettyjä henkilön itse ilmoittamia tietoja. Menettelyn piirissä olevaa henkilöpiiriä ei ole tarkoitus rajata, mutta tosiasiallisesti se koskisi pääosin kehittyneistä maista tulevia työ- ja opiskeluperäisiä maahanmuuttajia.

Etärekisteröintimenettelyssä väestötietojärjestelmään tietojään rekisteröivän henkilön tunnistamismenettely olisi menettelynä uusi ja poikkeaisi nykyisin käytössä olevista tunnistamistavoista. Nykyisin ulkomaalaisen pyytäessä tietojensa rekisteröimistä väestötietojärjestelmään hänet tunnistaa voimassa olevasta matkustusasiakirjasta henkilökohtaisen käynnin yhteydessä Suomen ulkomaan edustuston, Maahanmuuttoviraston, Verohallinnon tai Digi- ja väestötietoviraston virkailija. Etärekisteröintimenettelyssä henkilö tunnistettaisiin sovelluksen avulla itsepalveluna vertaamalla kasvojentunnistusohjelmalla hänen sovellukselle esittämänsä kasvokuva hänen passistaan luettavaan kasvokuvaan. Menettelyllä ei välttämättä päästä aivan samaan varmuuteen rekisteröityjän henkilöllisyydestä kuin kasvokkain tunnistettaessa, minkä vuoksi henkilön VTJ-identiteettiin lisättäisiin uutena tietona tieto henkilön tunnistamisen tavasta. Tunnistamisen tapaa koskevan tiedon perusteella tietoja väestötietojärjestelmästä vastaanottava organisaatio voisi tarvittaessa erottaa etärekisteröidyt VTJ-identiteetit kasvokkain tunnistetuista identiteeteistä.

Uudistuksen tarkoituksena on se, että henkilö voisi suomalaista henkilötunnusta hyödyntäen jo ennen Suomeen saapumista panna nykyistä helpommin vireille erilaisia viranomais- ja muita asioita ja siten sujuvoittaa maahan saapumista. Väestötietojärjestelmän tietoja hyödyntävät organisaatiot saisivat lähtökohtaisesti itse päättää ottavatko ne etärekisteröityjä VTJ-identiteettejä vastaan.

Etärekisteröintimenettelyssä henkilötunnuksen saanut ulkomaalainen voisi myöhemmin käydä tunnistautumassa kasvokkain hänen hakiessaan oleskelulupaa tai asioidessaan Suomeen tultuaan Verohallinnossa, Maahanmuuttovirastossa tai Digi- ja väestötietovirastossa. Henkilön VTJ-identiteettiin liitetty tieto tunnistamisen tavasta muutettaisiin tällöin etärekisteröidystä kasvokkain tunnistetuksi.

Kysymykset:

1. Ottaisitteko etärekisteröityjä VTJ-identiteettejä vastaan?
2. Missä asiointitilanteissa voisitte hyödyntää etärekisteröityjä VTJ-identiteettejä?
3. Olisiko organisaatiollanne tarvetta saada VTJ:stä tieto siitä, että kyseinen VTJ-identiteetti perustuu etärekisteröintiin, eikä henkilöä ole tunnistettu kasvokkain? Missä käyttötilanteissa tieto olisi tarpeellinen?

4. Mitä riskejä näette siinä, jos etärekisteröintipalvelun kautta saatu henkilötunnus välittyisi VTJ:stä ilman tietoa henkilön tunnistamisen tavasta?
5. Mikäli ottaisitte etärekisteröityjä rekisteri-identiteettejä vastaan VTJ:stä, miten niiden käsittely vaikuttaisi organisaationne käsittelyprosesseihin ja tiedonhallintaan (mm. tietojen vastaanottamiseen, tallentamiseen ja tietojen luovuttamiseen)?
6. Millaisia tietojärjestelmämuutoksia edellä mainittu käsittely organisaatiossanne edellyttäisi (mm. uusi tietokenttä ja rajapinnat)?
7. Millaisia kustannuksia edellisessä kysymyksessä kuvatuista menettelyistä ja tietojärjestelmämuutoksista aiheutuisi organisaatiollenne (mm. henkilötyö ja järjestelmäkustannukset)? Arvioikaa kustannusten suuruusluokka.

2. Sukupuolineutraali henkilötunnus

Mistä on kyse?

Henkilötunnuksesta on tarkoitus tehdä vuodesta 2027 alkaen sukupuolineutraali antamalla uusien henkilötunnusten yksilönumero sukupuolesta riippumatta satunnaisena. Ennen vuotta 2027 annettuja tunnuksia ei ole tarkoitus muuttaa, mutta niistäkään ei voisi enää muutoksen jälkeen päätellä suoraan henkilön sukupuolta. Sukupuolitieto olisi muutoksen jälkeen tarvittaessa saatavissa väestötietojärjestelmästä erillisenä tietona.

Kysymykset:

1. Henkilön sukupuolitiedon käsittelytarve olisi muutoksen myötä arvioitava tapauskohtaisesti erikseen, kun sitä ei enää ”pakotettaisi” organisaatioille henkilötunnuksen mukana. Kuinka suuressa osassa organisaationne palveluista arvioitte sukupuolitiedon tallettamisen ja käsittelyn olevan tarpeellista?
2. Antakaa esimerkkejä organisaationne palveluista/toiminnoista, joissa henkilön sukupuolella on merkitystä.
3. Niissä palveluissa/toiminnoissa, joissa sukupuolitiedon käsittely on tarpeen, sitä olisi jatkossa käsiteltävä henkilötunnuksesta erillisenä tietona. Kuvatkaa lyhyesti millaisia tietojärjestelmä- ja menettelymuutoksia tämä aiheuttaisi organisaatiossanne?
4. Millaisia kustannuksia kuvatuista muutoksista aiheutuisi organisaatiollenne? Arvioikaa kustannusten suuruusluokka.

3. Uusi yksilöintitunnus

Mistä on kyse?

Hankkeen tavoitteena on ottaa väestötietojärjestelmässä käyttöön henkilötunnuksen rinnalle täysin henkilötietoriippumaton yksilöintitunnus. Tunnuksen käyttöönotto olisi vapaaehtoista ja jäisi organisaatioiden itse harkittavaksi. Uusi yksilöintitunnus olisi täysin henkilötietoriippumaton, eikä sen käyttöä välttämättä olisi siksi tarvetta rajoittaa vastaavasti kuin henkilötunnuksen käyttöä. Organisaatioille tämä tarjoaisi mahdollisuuden rakentaa helpommin tietosuojasäädösten kanssa yhteensopivia prosesseja.

Henkilötunnusta voisi käyttää samalla tavalla kuin tähänkin asti ja uusi yksilöintitunnus olisi toissijainen suhteessa siihen. Uutta rinnakkaista yksilöintitunnusta voisi kuitenkin käyttää erilaisissa sähköisen asioinnin ja tietojen vaihdon käyttötilanteissa henkilötunnuksen sijaan kuitenkin siten että yhteys väestörekisteriin säilyy ja yhteys henkilötunnukseen voitaisiin säilyttää.

Uuden yksilöintitunnuksen olisi tarkoitus olla rakenteeltaan sellainen, että se olisi tarvittaessa pitkällä aikajänteellä mahdollista ottaa käyttöön myös ensisijaiseksi yksilöiväksi tunnukseksi yhteiskunnassa. Uuden yksilöintitunnuksen mahdollinen käyttöönotto kokonaan henkilötunnuksen korvaavana järjestelmänä edellyttäisi kuitenkin erillisen poliittisen päätöksen.

Uuden yksilöintitunnuksen rakennetta ei ole hankkeessa vielä päätetty, mutta vaihtoehtoina on harkittavana kaksi perusmallia:

- 1) Pituudeltaan noin nykyistä henkilötunnusta vastaava satunnainen numero-/merkkijono (esim. H92345-67894W). Tunnus olisi rakenteeltaan sellainen, että henkilö voisi sen itse muistaa ja se olisi mahdollista merkitä esim. paperiasiakirjoihin. Tunnusta voisi tällöin käyttää monelta osin nykyistä henkilötunnusta vastaavalla tavalla.
- 2) Pituudeltaan ja rakenteeltaan huomattavasti nykyistä henkilötunnusta pidempi ja vaikeampi numero-/merkkijono (esim. 63d84140-ac21-11eb-8529-0242ac130003). Tunnus olisi tarkoitettu vain henkilön yksilöimiseen tietojärjestelmissä, eikä sitä olisi tarkoitus pystyä välittämään ihmisvälitteisesti.

Uuden yksilöintitunnuksen käyttöönoton mahdolliset skenaariot voidaan samoin jakaa kahteen pääluokkaan:

- 1) Tunnus ainoastaan luotaisiin uudeksi VTJ-tiedoksi, mutta sen käyttöönotolle ei asetettaisi minkäänlaista aikataulutavoitetta, eikä sen käyttöönottoa alettaisi aktiivisilla toimenpiteillä edistämään yhteiskunnassa. Tunnus olisi olemassa lähinnä varalla ja sen mahdollinen käyttöönotto yhteiskunnassa voisi tapahtua vasta hyvin kaukana tulevaisuudessa (esim. 40-50 vuoden päästä).
- 2) Tunnuksen käyttöönottoa yhteiskunnassa alettaisiin jo sen luomisen yhteydessä edistämään ja laajamittaiselle käyttöönotolle asetettaisiin aikataulutavoite (esim. 15-

20 vuotta). Esim. viranomaisia olisi mahdollista ohjata ja/tai velvoittaa ottamaan uusi yksilöintitunnus käyttöön niiden uusiessa tietojärjestelmiään. Tunnuksen käyttöön ottava viranomainen tai muu organisaatio vastaisi joka tapauksessa aina itse rajapinnoista ja muusta tietojenvaihdon järjestämisestä niiden organisaatioiden kanssa, jotka eivät käyttäisi uutta yksilöintitunnusta.

Kysymykset:

1. Koetteko, että organisaationne voisi lähitulevaisuudessa tai pidemmällä aikavälillä ottaa uuden yksilöintitunnuksen käyttöön henkilöt yksilöivänä tunnuksena hetun rinnalle tai sijaan?
2. Mitä hyötyjä uuden yksilöintitunnuksen käyttöönotosta olisi mahdollista organisaatiossanne saavuttaa?
3. Aiheuttaisiko uuden yksilöintitunnuksen käyttöönotto organisaatiollenne kustannuksia? Millaisia kustannuksia uuden yksilöintitunnuksen käyttöönotto aiheuttaisi? Arvioikaa kustannusten suuruusluokka.
4. Miten uuden yksilöintitunnuksen käyttöönoton aikataulu vaikuttaisi siitä organisaatiollenne aiheutuviin hyötyihin ja/tai kustannuksiin?
5. Mahdollinen näkemyksenne tunnuksen rakenteesta ja sen vaikutuksista uudistuksen hyötyihin ja kustannuksiin?